

RESSENYES

LÓPEZ GUIX, Juan Gabriel; MINETT WILKINSON, Jacqueline
Manual de traducción. Inglés-Castellano
 Barcelona: Gedisa, 1997

Una de les dificultats més importants amb què hem ensopegat els professors de traducció (almenys d'ençà de la famosa «Idoneïtat») a l'hora de formular i definir objectius, criteris, programes, avaluacions, etc. ha estat la manca de tradició en aquesta pràctica, habitual en moltes altres disciplines. I val a dir que no s'acaba aquí el problema, puix que en altres aspectes també «patim» la imposició d'altres camps, per exemple quan es tracta d'establir la científicitat dels estudis sobre traducció o les línies d'investigació; àdhuc el mateix nom amb què es batejà inicialment l'àrea, «Lingüística aplicada a la traducció i la interpretació», creava recels i malentesos.

Amb els anys hem vist la transformació que han experimentat els projectes docents presentats als concursos públics, un símptoma de l'evolució que, al seu torn, han anat experimentat els estudis i la reflexió sobre la pràctica i, sobretot, l'ensenyament de la traducció, regulada i també, per què no, encotillada per un pla d'estudis no del tot satisfactori, perquè, malgrat el temps transcorregut, encara es troba en les beceroles.

Els estudis de doctorat en Traducció i Interpretació, els treballs d'investigació i les tesis han contribuït també enorme-

ment a fixar un camp de recerca que fins no fa gaire es disputaven altres àrees. Si bé no podem parlar encara d'«independència» plena, és evident que el camí ja és obert i cada vegada més fressat, com ho demostra sobradament aquest *Manual de traducción. Inglés-castellano* que tinc la satisfacció de presentar aquí als nostres lectors.

Han calgut aquestes primeres paraules introductòries, al meu parer, per poder situar en el seu context just l'esforç considerable i encomiable que han dut a terme els professors Juan Gabriel López Guix i Jacqueline Minett Wilkinson. No és el primer que apareix en el nostre àmbit i, sense voler desmerèixer-ne cap dels anteriors, és de justícia reconèixer que representa un pas endavant molt important, cosa, d'altra banda, molt natural, si tenim en compte l'evolució abans esmentada.

En efecte, el problema de redactar un manual de traducció rau d'entrada en l'enfocament, després en els objectius i els supòsits d'utilització i, finalment, en el difícil equilibri entre teoria i pràctica.

Comprovem que els autors tenen molt clars els seus plantejaments. Consideren que la traducció és un art i un ofici i que la sensibilitat del traductor es pot educar.

No pretenen crear «un instrumento de análisis teórico ni de investigación, sino [...] presentar conceptos e ideas que pueden contribuir a sistematizar conocimientos dispersos y acelerar el proceso de aprendizaje». Parteixen de la pròpia experiència, tant en el camp de la traducció com en el del seu ensenyament, i introdueixen aspectes teòrics per tal com afavoreixen la reflexió del traductor sobre la seva tasca, un punt essencial de l'obra, al meu parer, ja que no tracten amb una teoria descarnada (vegeu el breu però profund pròleg de José Luís Sánchez González), sinó referida en tot moment a aquesta experiència; se'n desprén també que l'objectiu dels autors ultrapassa la fita de l'aprenentatge i abasta els professionals de la traducció i la interpretació.

Es fa evident des del primer capítol, dedicat a «El papel del traductor», un paper massa sovint oblidat en els tractats teòrics, que, tot i tocar aspectes interessants, poden arribar a fer l'efecte de metalinguatges sobre una metarealitat diferent de «l'ofici i l'art de traduir». Partint de la frase de Jiri Levy, segons el qual el procés de traducció és «un procés de presa de decisions», el lector pot seguir el repàs de les condicions que fan del traductor «el eslabón intermedio entre la obra de partida y los lectores de llegada».

És encertat aquest punt de partida, perquè és alhora el centre de tots els debats possibles, el nexa d'unió entre la pràctica i la reflexió teòrica. I, així, la transició als capítols següents esdevé fluida i natural. La reflexió sobre la llengua és una conseqüència lògica de la necessitat d'una bona formació del traductor.

En un manual de traducció no pot faltar una anàlisi contrastiva de les llengües que hi intervenen, en aquest cas l'anglès i l'espanyol. Lluny dels plantejaments de la gramàtica comparada (allunyada de nosaltres en el temps, però present sempre per la seducció a la qual es veu sotmès qui manipula llengües) per tal d'ajudar el futur traductor a «aprender a desarrollar

múltiples y variadas estrategias para impedir que en su versión afloren presencias extrañas a la idiosincracia del castellano».

Tot i dedicar-hi dos capítols, el quart i el cinquè, creiem que es queden curts a l'hora d'analitzar les diferències sintàctiques i morfològiques (llàstima que la limitació d'espais no hagi permès als autors de tractar també les diferències lexicals), atesa la quantitat de «presencias extrañas» que apareixen en les traduccions, sobretot als mitjans de comunicació (notícies d'agència, sèries de televisió, etc.), i que acaben entrant en la llengua corrent, i no tan sols en la col·loquial.

D'altra banda, no és tan sols per curiositat que, dins d'aquesta part consagrada als trets diferencials, inclouen un capítol, el sisè, dedicat a la puntuació. En efecte, ara ja sabem que «la puntuació també es tradueix» i que aquest element també pot causar interferències: no tan sols entrenbanquen la lectura, sinó que també dificulten la comprensió. Com que els textos teòrics no solen parlar-ne, és d'agrair que puguem comptar amb una recopilació dels casos més clars de diferències normatives entre les dues llengües.

Els autors, basant-se en la seva experiència docent i portats per l'afany d'oferir un manual pràctic als professionals de la traducció i als futurs traductors, obsequien els lectors amb un capítol dedicat a les fonts de consulta (documentació) i, cosa poc habitual, també tenen la «gosa-dia» de criticar els principals diccionaris bilingües que existeixen al mercat, amb el benentès que la seva intenció no és pas de fer-ne la rebentada, sinó d'orientar els usuaris per tal que puguin triar millor les eines més adients a la seva tasca.

El manual es completa amb «Algunos consejos prácticos» a tall d'apèndix. És una actitud molt realista i pràctica la dels autors, posada de relleu al llarg de les més de tres-centes pàgines, i, coneixedors del món de la traducció, des de la seva perspectiva abracen tots els aspectes que l'afecten. I, així, hi trobem des de consells

per traduir més còmodament fins a un model de contracte de traducció (ens vénen a dir: alerta, s'hi fan molts tripijocs), passant per la manera com s'han de presentar els treballs, el tracte amb els clients, les adreces de les associacions de traductors, etc.

Una ullada a la bibliografia general ens revela la preocupació dels autors per fornir estudiants i traductors dels llibres de consulta i de treball més actuals i també, repetim-ho, pràctics, en el sentit que inicien els uns en aquest món fascinant de la traducció, donant-los una visió global de l'estat de la qüestió i ofereixen als altres la possibilitat d'aprofundir en la reflexió sobre una tasca duta a terme durant anys, segurament sense

gaire temps o amb poca paciència per espigolar entre la miriada de literatura dedicada al tema de què disposem en aquests moments.

Last but no least, destaquem els dos índexs finals, l'onomàstic i el conceptual. En destaquem tant la seva presència, que facilita la feina de cercar i trobar temes, com l'ordre i l'encert en la tria de les entrades.

A tot plegat cal afegir-hi un altre tret: l'exposició clara i amena, que fa de la lectura d'aquest manual un autèntic entreteniment i una autèntica delectació.

Joan Fontcuberta i Gel

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

HATIM, Basil

Communication Across Cultures, Translation Theory and Contrastive Text Linguistics

Exeter: University of Exeter Press, 1997

Seguint la trajectòria investigadora del professor Basil Hatim ens adonem que ja fa temps que el seu interès principal és l'anàlisi del discurs. En els seus nombrosos articles i llibres, el més conegut dels quals és sens dubte el que va fer amb el professor Ian Mason, *Discourse and the Translator*, l'any 1990, podem dir que el professor Hatim ha anat furgant progressivament en allò que hi ha darrere de les paraules, de les frases, dels paràgrafs i del text. I no seria pas excelebrat afirmar que la seva aportació als estudis sobre la traducció, des de la perspectiva de l'anàlisi del discurs, és avui una de les més valuoses amb què podem comptar.

Segurament el fet de tenir un domini perfecte de dues llengües tan diferents com l'àrab i l'anglès ha estat una condició decisiva en l'enfocament dels seus estudis. Més que més perquè la llengua àrab i la llengua anglesa han estat objecte d'estudi de manera molt desigual. L'anglès és una

llengua molt ben descrita i, en canvi, els estudis sobre l'anomenat *àrab estàndard modern* són pràcticament inexistents. Curiosament, però, la llengua de l'Alcorà va ser minuciosament descrita i estudiada pels lingüistes àrabs de fa deu segles.

El professor Hatim, amb aquesta publicació que es podria qualificar d'altament interessant per a tots aquells que treballem amb parells de llengües (traductors, intèrprets, professors de llengua i traducció, crítics literaris, estudiosos de les cultures, etc.), ens acosta a la problemàtica de traduir un text d'una llengua a una altra superant satisfactoriament les barreres lingüístiques i, sobretot, culturals que separen el text original i el text traduït.

Per assolir el seu objectiu, el professor Hatim proposa una metodologia clara i precisa: de primer ens defineix un model de processament de textos i després ens en va seccionant cada aspecte per